

ДОКУМЕНТИ І МАТЕРІАЛИ

УДК 94(477)"1946"

І. Патриляк, д-р іст. наук, проф.,
О. Ляпіна, канд. іст. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ПРИДУШЕННЯ ОПОРУ: "ЗАЧИСТКА" ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ РАДЯНСЬКИМИ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ В 1946 РОЦІ МОВОЮ ДОКУМЕНТІВ

Пропонований узвізі читачів масив документів є двомижневими звітами Другого Управління Народного комісаріату державної безпеки – Міністерства державної безпеки УРСР за 1946 рік про "хід чистки" території України від так званого ворожого елементу. Матеріали були розсекречені Службою безпеки України в 2009 році й зберігаються у відомчому архіві. У публікації міститься 24 документи, які майже ідентичні за своєю структурою. Кожен документ складається зі списку областей (із вказаною кількістю арештованих протягом двох тижнів на території області), реєстру, в якому подавалась статистика за категоріями "злочинців" (учасники українського визвольного руху, ворожа агентура, учасники "буржуазних" партій тощо) та підсумкового абзацу з інформацією про викриті організовані групи, серед яких особливий наголос робився на виявленні структур підпілля ОУН та підрозділів УПА. Аналіз опублікованих документів вказує на те, що загалом протягом 1946 року Друге управління НКДБ-МДБ заарештувало на території України 21756 осіб. Понад 53% ув'язнених походили із території, приєднаних до УРСР між 1939 і 1945 рр., більше 45% затриманих звинувачували у причетності до підпілля Організації українських націоналістів або підрозділів Української повстанської армії, понад 42% інкримінували співробітництво з німцями, румунами та угорцями в роки Другої світової війни. Більше 54% арештів припали на перші чотири місяці 1946 року, коли на території західних областей України здійснювалися масштабні операції проти ОУН та УПА, відомі як "Велика блокада".

Ключові слова: Народний комісаріат державної безпеки, Міністерство державної безпеки, Організація українських націоналістів, Українська повстанська армія, записка, очистка території, область.

Перший "мирний" для світової громадськості рік видався в Україні одним із найскладніших у її новітній історії. Нищівний голод, ліквідація Греко-католицької церкви, насильний "обмін населенням" із Польщею, примусова відправка тисяч людей на відбудову промисловості Донбасу та Придніпров'я, депортації до Сибіру родин "бандпосібників" – це лише невеликий перелік тих катастроф, які пережили мешканці України впродовж першого повоєнного року. Уже 10 лютого 1946 р. найвище партійне керівництво Радянського Союзу запланувало провести вибори до Верховної Ради СРСР, котрі мали продемонструвати всенародну підтримку правлячого режиму на всій території гігантської країни. Цілком очевидно, що українські комуністи отримали завдання забезпечити потрібні московському керівництву результати виборів в УРСР. Не дивно, що М.Хрущов окреслював підготовку до виборів як "організаційно-політичне" питання [1, арк. 75], а внутрішні війська на початку 1946 р. суттєво збільшили свою присутність в особливо "проблемних" для уряду західноукраїнських областях [2, с. 225-226]. Намагаючись цілковито придушити опір, 10 січня 1946 р. радянські силові структури розпочали "Велику блокаду" всієї території України на захід від Житомира. В селах і містечках було розташовано 3349 армійських гарнізонів, для чого 52-га армія виділила 28 тисяч військовослужбовців, 13-та армія – 25 тисяч бійців, 28-ма армія – 35 тисяч, 38-ма армія – 21 тисячу [3, с. 56]. Майже 4 тисячі гарнізонів сформували Внутрішні війська і винищувальні батальйони [4, с. 400]. Прикордонні війська (спільно із польськими та чехословацькими колегами) повністю блокували зовнішні рубежі. Загалом, радянська сторона залучила до операції 229 тисяч осіб. "Велика блокада" тривала до 1 квітня 1946 р., після чого влада оголосила про те, що підпілля та повстанський рух в Україні знекровлені та остаточно знищені. Спецслужби рапортували про вбивство понад 7,5 тисяч учасників опору і захоплення в полон більше 21,4 тисяч осіб [5, арк. 1]. Проте, реальність була далека від чекістських реляцій. На весну 1946 року підпілля зуміло суттєво поновити свої сили й активізуватися, збільшивши кількість атак на органи влади та військові об'єкти від лютого до серпня

1946 року майже в 5 разів (від 53 до 239) [3, с. 167]. У вересні 1946 року на замовлення ЦК КП(б)У органи держбезпеки підготували спеціальну таблицю зі статистикою про активність українського підпілля та повстанців від 1 квітня до 1 вересня, з якої слідувало, що інсургенти провели 1017 акцій, жертвами яких було 1587 осіб. Радянська сторона, провівши понад шістьдесят тисяч операцій проти підпілля, знищила лише втричі більше учасників антикомуністичного опору [6, с. 524], при тому, що від 75 % до 92% каральних акцій (у різні місяці) завершувалися безрезультатно [3, с. 88-93, 126, 129]. Врешті-решт, спецслужби констатували, що восени 1946 року на території України продовжує боротьбу 469 відділів і нелегальних груп, до складу яких входило понад 3770 вояків [7, арк. 39].

Незадовільні підсумки боротьби з УПА та оунівським підпіллям змусили політбюро ЦК КП(б)У 4 жовтня 1946 року ухвалити постанову "Про стан боротьби із залишками українсько-німецьких націоналістів у західних областях УРСР", в якій очільники республіканської компартії піддавали різкій критиці органи держбезпеки і вимагали якнайшвидше завершити ліквідацію структур опору [8, с. 252-259]. Виконуючи наказ найвищого партійного керівництва, радянські органи держбезпеки почали застосовувати нові методи боротьби. За кожним підрозділом УПА або бойовою ОУН закріплювалися окремі підрозділи Внутрішніх військ МВС, які мали постійними переслідуваннями морально та фізично виснажити, а потім знищити або захопити повстанців. Працівники міліції розгорнули хвилю психологічного тиску на родини повстанців і підпільників, погрожуючи їм депортаціями й арештами і вимагаючи "вплинути" на "синів та чоловіків", схиливши їх "вийти з повинною" [3, с. 244]. Нова метода принесла свої результати. До кінця 1946 року владі (за даними чекістських звітів) вдалося ліквідувати, захопити, або примусити до здачі понад 3 тисячі учасників опору [9, арк. 75-76].

Підбиваючи баланс 1946 року, верифікувавши та проаналізувавши поточні звітні документи в ЦК КП(б)У констатували, що протягом року підпілля та повстанці ініціювали 2598 бойових і диверсійних операцій, з яких 1760 припадали на сутички з Внутрішніми військами та

армійськими підрозділами, 204 були зіткненнями з винищувальними батальйонами, 50 – нападами на адміністративні центри, 123 – на окремих службовців Радянської армії, 78 – на окремих службовців МВС, організовано 75 диверсій на транспорті тощо. У відповідь режим провів "97 903 оперативно-чекістські заходи", в ході яких вдалося ліквідувати понад 100 підрозділів УПА і структурних одиниць підпілля, убивши 10774, полонивши 9541 і спонукавши до здачі 6120 учасників опору [4, с. 406].

Із наведених цифр і фактів чітко видно, наскільки напруженим і масштабним було протистояння радянських органів держбезпеки й українського визвольного руху в 1946 році. Одну з провідних ролей у цій боротьбі відігравало зловіще 2-ге управління НКДБ-МДБ СРСР (контррозвідка і боротьба з "антирадянськими елементами"). У травні 2009 року Галузевим державним архівом Служби безпеки України було розсекречено надзвичайно інформативні двотижневі звіти НКДБ-МДБ СРСР "Про хід чисток території УРСР від ворожого елемента", що подають статистичні дані про арешти "по лінії 2-го Управління", здійснені в різних областях України протягом 1946 р. [10, арк. 1 – 49].

Аналіз опублікованих нижче звітів дозволить прослідкувати динаміку арештів у різних областях, встановити кількість затриманих учасників організованого підпілля ОУН та підрозділів УПА, агентів іноземних розвідок, колишніх поліцейських тощо. Цікаво, що впродовж усього 1946 року більша кількість арештованих фіксувалася в другій половині місяця (тільки в листопаді в першій і другій половинах місяця було ув'язнено по 469 осіб). З донесень випливає, що найбільша кількість арештованих була впродовж перших чотирьох місяців (на них припадає 11761 особа або 54,05%, тоді, як на наступні вісім місяців – 9995 осіб або 45,95%). Від лютого 1946 року число арештованих має тенденцію до скорочення (винятком є той же листопад, в якому схо-

пили більше осіб, ніж у жовтні та у вересні). Загалом протягом 1946 року по лінії 2-го Управління НКДБ-МДБ в Україні було арештовано 21756 осіб. З них, за участь в ОУН та УПА радянські контррозвідники взяли під варту 9816 осіб (45,11% всіх арештованих). Очевидно, що ця цифра або не включалася до підсумкового звіту ЦК про боротьбу з підпіллям за 1946 рік, або включалася неповністю, або розділялася між захопленими учасниками опору і тими, хто здався добровільно. Основна маса затриманих за участь в ОУН чи УПА по лінії 2-го Управління НКДБ-МДБ припадала на перші чотири місяці року, на період "Великої блокади" (6468 осіб, тобто 29,72% або 65,89% від числа арештованих повстанців та підпілля). Найважчим для підпілля видався березень, коли держбезпека позавила волі аж 2378 повстанців і підпілля (10,93% від усіх арештованих або 24,22% від ув'язнених у 1946 році інсургентів).

Друга велика категорія арештованих по лінії 2-го Управління НКДБ-МДБ були звинувачені у співробітництві з німцями, румунами та угорцями (9249 осіб або понад 42,5% від усіх арештованих). З них найбільша група (3187 осіб) проходили як "Немецькі пособники"; 1900 осіб – як колишні поліцейські; 1691 – як агенти воюючих проти СРСР країн; 1537 – "Изменники родини и предатели"; 881 – офіційні співробітники німецьких та румунських контррозвідувальних органів; 53 – колишні жандарми.

Важливо підкреслити, що у звітах 2-го Управління НКДБ-МДБ учасників українського визвольного руху жодного разу не віднесено до категорії "німецьких пособників" чи "зрадників Батьківщини". З чого слідує, що подібними епітетами радянські органи влади послуговувалися стосовно оунівців та упівців тільки в "пропагандистському полі", не використовуючи їх у внутрішній документації.

У поданій нижче таблиці відображено динаміку арештів по місяцях 1946 року і по областях України.

Область	01. 1946	02. 1946	03. 1946	04. 1946	05. 1946	06. 1946	07. 1946	08. 1946	09. 1946	10. 1946	11. 1946	12. 1946	Загалом
Ворошиловградська (Луганська)	90	87	74	81	60	33	51	46	30	32	30	22	636
Вінницька	54	68	78	44	26	98	59	30	41	15	12	7	532
Волинська	99	196	138	126	87	141	82	80	48	66	81	35	1179
Дніпропетровська	71	115	69	95	70	53	56	56	47	38	34	26	730
Дрогобицька	196	399	265	160	87	88	70	27	21	45	94	86	1536
Житомирська	47	40	59	62	67	64	69	92	68	71	50	66	755
Запорізька	44	34	35	54	34	30	41	29	22	20	19	21	383
Ізмаїльська	21	21	6	20	25	25	22	20	13	15	13	12	213
Кам'янець-Подільська	68	109	150	110	97	93	45	55	28	26	19	20	820
Кіровоградська	38	37	27	65	89	63	50	61	58	32	27	27	574
Київська	121	134	177	206	154	85	111	98	60	57	55	76	1334
Львівська	331	510	432	305	156	110	70	37	24	40	42	32	2089
Миколаївська	51	54	59	61	62	62	50	41	21	25	25	17	528
Одеська	84	76	45	72	41	49	40	42	32	23	16	10	530
Полтавська	50	71	52	81	72	57	42	41	39	22	29	29	585
Рівненська	67	216	198	239	129	115	162	83	46	47	84	74	1460
Сталінська (Донецька)	85	102	69	74	58	56	59	53	48	44	39	14	701
Станіславська (Івано-Франківська)	217	342	481	307	73	60	81	23	18	39	40	44	1725
Сумська	35	40	25	40	30	47	41	40	31	37	33	20	419
Тернопільська	148	357	403	424	222	268	156	127	63	86	54	41	2349
Харківська	107	143	109	111	50	62	15	23	27	14	22	10	693
Херсонська	47	59	43	54	57	66	62	37	39	27	25	10	526
Чернігівська	51	61	41	33	50	30	19	27	31	10	22	33	408
Чернівецька	79	46	57	44	30	40	63	55	42	34	54	39	583
Закарпатська Україна	42	46	92	103	68	19	24	34	17	11	19	11	487
Загалом	2243	3363	3184	2971	1894	1814	1540	1257	914	876	938	762	21756

Аналізуючи дані наведеної вище таблиці, не складно помітити, що найбільша кількість арештів припадала на області, які до початку Другої світової війни були в складі Польщі (Львівська, Дрогобицька, Станіславська,

Тернопільська, Волинська, Рівненська) і характеризувалися найвищим рівнем підтримки українського визвольного руху, зокрема підпілля ОУН та підрозділів УПА. На вказані регіони в 1946 р. припало 10375 (47,68%)

затримань по лінії 2-го Управління НКДБ-МДБ. Цілком упевнено можна припустити, що більшість схоплених у цих областях звинувачували у співпраці з підпіллям та повстанцями. Цікаво, що коли проаналізувати цифрові дані арештованих в інших місцевостях, то найвищі показники будуть також у тих районах, де ОУН зуміла до початку чи під час війни створити свою доволі розгалужену мережу, або де нам відомо про доволі активну діяльність підрозділів УПА: Житомирська, Кам'янець-Подільська, Чернівецька, Київська, Дніпропетровська, Сталінська (Донецька) області (4933 арешти, 22,67%).

Загалом, на території, що входили до складу УРСР до вересня 1939 р., припадає 10154 (46,67%) арештованих 2-м Управлінням НКДБ-МДБ в 1946 р., тоді, як 11602 (53,32%) ув'язнених походили із приєднаних у 1939-1940 та 1945 рр. до УРСР земель. Ці дані вказують як на різний рівень лояльності до радянської влади, так і на ступінь винищення схильного до активного опору елементу. Давні землі підрадянської України до початку Другої світової війни вже були присіпливо "зачи-

щені" органами сталінської держбезпеки та упокорені геноцидними голодоморами.

Представлені матеріали зберігаються в одній справі, яка займає 49 аркушів машинопису. Загалом у публікації міститься 24 документи, які майже ідентичні за своєю структурою. Кожен документ складається зі списку областей (із вказаною кількістю арештованих протягом двох тижнів на території області), реєстру, в якому подавалась статистика за категоріями "злочинців" (учасники українського визвольного руху, ворожа агентура, члени "буржуазних" партій тощо) та підсумкового абзацу з інформацією про викриті організовані групи, серед яких особливий наголос робився на виявленні структур підпілля ОУН та підрозділів УПА. Всі документи підписані, а також містять низку поміток і підкреслень (найважливіші помітки та підкреслення збережено в тексті або підстрочних посиланнях).

Матеріал публікується згідно з археографічними правилами, мовою оригіналу зі збереженням автентичної стилістики й орфографії.

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО*

ЗАПИСКА ПО "ВЧ**" МОСКВА НКГБ СССР

тов. МЕРКУЛОВУ**
тов. ОГОЛЬЦОВУ***
тов. ФЕДОТОВУ****

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА

о ходе очистки территории УССР от вражеского элемента.

За время от 1 по 15 января 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2-го Управления НКГБ УССР – 955 человек.

В том числе:

По Ворошиловградской области	– 47
"Винницкой "	– 18
"Волынской "	– 28
"Днепропетровской "	– 20
"Дрогобычской "	– 71
"Житомирской "	– 30
"Запорожской "	– 28
"Измаильской "	– 6
"Каменец – Подольской "	– 39
"Кировоградской "	– 23
"Киевской "	– 44
"Львовской "	– 107
"Николаевской "	– 28
"Одесской "	– 35
"Полтавской "	– 29
"Ровенской "	– 37
"Сталинской "	– 37
"Станиславской "	– 59
"Сумской "	– 11
"Тернопольской "	– 92
"Харьковской "	– 40
"Херсонской "	– 24
"Черниговской "	– 30
"Черновицкой "	– 52
"Закарпатской Украины "	– 20

* Справа розсекречена 28 травня 2009 року/№ 24/35/4-9.

** Записка отримана по лінії урядового високочастотного зв'язку.

*** Меркулов Всеволод Миколайович (1895 – 1953) – діяч радянських органів держбезпеки, у 1946 р. нарком (міністр) державної безпеки Радянського Союзу.

**** Огольцов Сергій Іванович (1900 – 1976) – діяч радянських органів держбезпеки, у 1946 р. заступник наркома (міністра) державної безпеки Радянського Союзу.

***** Федотов Павло (Петро) Васильович (1900 – 1963) – діяч радянських органів держбезпеки, у 1946 р. працював начальником Другого (згодом і Першого) головних управлінь Наркомату (Міністерства) держбезпеки СРСР.

В том числе арестованных:

Агентуры воевавших против СССР стран	–	63
Сотрудников жандармерии	–	11
Работников полиции	–	156
Немецких пособников	–	129
Участников фашистских и профашистских мадьярск. и чехословацких политпартий	–	14
Изменников родине и предателей	–	130
Церковников и сектантов	–	7
Участников антисоветских формирований /из них ОУН – УПА – 357/.	–	360
Прочий антисоветский элемент	–	85

За период с 1 по 15 января вскрыто и ликвидировано – 58 антисоветских организаций и групп с количеством участников – 337 человек, из них арестовано – 232, разрабатывается – 96, разыскивается – 9, в том числе групп ОУН – УПА – 37, с количеством участников – 240 человек. Из них арестовано – 152, разрабатывается – 85, разыскивается – 3.

НАРОДНЫЙ КОМИССАР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал – лейтенант *

/САВЧЕНКО **/

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА НКГБ СССР

тов. МЕРКУЛОВУ
тов. ОГОЛЬЦОВУ
тов. ФЕДОТОВУ

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА

о ходе очистки территории УССР от вражеского элемента.

За время от 15 по 31 января 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления НКГБ УССР – 1288 человек.

В том числе:

По Ворошиловградской области	–	43
"Винницкой "	–	36
"Волынской "	–	71
"Днепропетровской "	–	51
"Дрогобычской "	–	124
"Житомирской "	–	17
"Запорожской "	–	16
"Измаильской "	–	15
"Каменец – Подольской "	–	29
"Киевской "	–	77
"Кировоградской "	–	14
"Львовской "	–	224
"Николаевской "	–	23
"Одесской "	–	49
"Полтавской "	–	21
"Ровенской "	–	30
"Сталинской "	–	48
"Станиславской "	–	157
"Сумской "	–	24
"Тернопольской "	–	56
"Харьковской "	–	67
"Херсонской "	–	23
"Черниговской "	–	21
"Черновицкой "	–	27
"Закарпатской "	–	22

* Підпис червоним олівцем.

** Савченко Сергій Романович (1904 – 1966) – діяч радянських органів держбезпеки, у 1946 р. нарком (міністр) держбезпеки УРСР.

В том числе:

Агентуры воевавших против СССР стран	–	104
Сотрудников жандармерии	–	4
Работников полиции	–	139
Немецких пособников	–	113
Участников мадьярских и чехословацких фашистских и профашистских партий	–	9
Изменников родине и предателей	–	191
Церковников и сектантов	–	39
Участников антисоветских формирований /из них ОУН – УПА – 570/.	–	570
Прочий антисоветский элемент	–	119

За период с 15 по 31 января вскрыто и ликвидировано – 96 антисоветских организаций и групп с количеством участников – 626 человек, из них арестовано – 446, разрабатывается – 159, разыскивается – 21, в том числе групп ОУН – УПА – 69, с количеством участников – 464 человек. Из них арестовано – 312, разрабатывается – 131, разыскивается – 21.

За январь месяц вскрыто и ликвидировано I резидентура немецкой жандармерии, по которой выявлено 6 человек, из них арестовано – 3.

Зам народного комиссара госбезопасности УССР
Генерал-майор

/ЕСИПЕНКО** / №292*

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА НКГБ СССР

тов. МЕРКУЛОВУ
тов. ОГОЛЬЦОВУ
тов. ФЕДОТОВУ

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА
о ходе очистки территории УССР от вражеского элемента.

За время с 1 по 15 февраля 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления НКГБ УССР – 1536* человек.

В том числе:

По Ворошиловградской области	–	53
"Винницкой	"	– 41
"Волынской	"	– 139
"Днепропетровской	"	– 65
"Дрогобычской	"	– 160
"Житомирской	"	– 16
"Запорожской	"	– 20
"Измаильской	"	– 10
"Каменец – Подольской	"	– 55
"Киевской	"	– 73
"Кировоградской	"	– 20
"Львовской	"	– 218
"Николаевской	"	– 23
"Одесской	"	– 39
"Полтавской	"	– 34
"Ровенской	"	– 76
"Сталинской	"	– 68
"Станиславской	"	– 95
"Сумской	"	– 16
"Тернопольской	"	– 152

** Есипенко Данило Иванович (1901 – 1984) – діяч радянських органів держбезпеки, у 1946 році заступник наркома (міністра) держбезпеки УРСР.

* Написано від руки синім чорнилом.

* Помилка, за підрахунками має бути "1537".

"Харьковской	"	– 59
"Херсонской	"	– 34
"Черниговской	"	– 26
"Черновицкой	"	– 28
"Закарпатской	"	– 17

В том числе:

Агентуры воевавших против СССР стран	–	97
Сотрудников жандармерии	–	4
Работников полиции	–	180
Немецких пособников	–	151
Участников мадьярских и чехословацких фашистских и профашистских партий	–	3
Изменников родине и предателей	–	111
Участников антисоветских формирований /из них ОУН – УПА – 786/.	–	864
Прочий антисоветский элемент	–	126

За период с 1 по 15 февраля вскрыто и ликвидировано – 106 антисоветских организаций и групп с количеством участников – 796 человек, из них арестовано – 608, разрабатывается – 118, разыскивается – 70, в том числе групп ОУН – УПА – 74, с количеством участников – 637 человек. Из них арестовано – 501, разрабатывается – 100, разыскивается – 36.

Зам народного комиссара госбезопасности УССР
Генерал-майор*

/ЕСИПЕНКО/

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА НКГБ СССР

тов. МЕРКУЛОВУ
тов. ОГОЛЬЦОВУ
тов. ФЕДОТОВУ

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА

о ходе очистки территории УССР от вражеского элемента.

За время с 15 по 28 февраля 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления НКГБ УССР – 1821* человек.

В том числе:

По Ворошиловградской	области	– 34
"Винницкой	"	– 27
"Волынской	"	– 57
"Днепропетровской	"	– 50
"Дрогобычской	"	– 239
"Житомирской	"	– 24
"Запорожской	"	– 14
"Измаильской	"	– 11
"Каменец – Подольской	"	– 54
"Киевской	"	– 61
"Кировоградской	"	– 17
"Львовской	"	– 292
"Николаевской	"	– 31
"Одесской	"	– 37
"Полтавской	"	– 37
"Ровенской	"	– 140
"Сталинской	"	– 34
"Станиславской	"	– 247

* Підписано червоним олівцем.

* Помилка, за підрахунками має бути "1826".

"Сумской	"	– 24
"Тернопольской	"	– 205
"Харьковской	"	– 84
"Херсонской	"	– 25
"Черниговской	"	– 35
"Черновицкой	"	– 18
"Закарпатской	"	– 29

В том числе:

Агентуры воевавших против СССР стран	–	129
сотрудников жандармерии	–	6
Работников полиции	–	143
Немецких пособников	–	135
Участников мадьярских и чехословацких фашистских и профашистских партий	–	10
Изменников Родине и предателей	–	152
Церковников и сектантов	–	24
Участников антисоветских формирований /из них ОУН – УПА – 1023/.	–	1042
Прочий антисоветский элемент	–	180

За период с 15 по 28 февраля вскрыто и ликвидировано – 148 антисоветских организаций и групп с количеством участников – 901 человек, из них арестовано – 755, разрабатывается – 117, разыскивается – 29, в том числе групп ОУН – УПА – 109, с количеством участников – 736 человек. Из них арестовано – 623, разрабатывается – 96, разыскивается – 17.

За февраль месяц вскрыто и ликвидировано – 10 резидентур немецких и венгерских контрразведывательных органов, по которым арестовано – 48 человек.

НАРОДНЫЙ КОМИССАР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР^{*}
Генерал – лейтенант

/САВЧЕНКО/.

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА НКГБ СССР

тов. МЕРКУЛОВУ
тов. ОГОЛЬЦОВУ
тов. ФЕДОТОВУ

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА

о ходе очистки территории УССР от вражеского элемента.

За время с 1 по 15 марта 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления НКГБ УССР – 1440 человек.

В том числе:

По Ворошиловградской	области	– 19
"Винницкой	"	– 21
"Волынской	"	– 61
"Днепропетровской	"	– 26
"Дрогобычской	"	– 183
"Житомирской	"	– 33
"Запорожской	"	– 18
"Измаильской	"	– 2
"Каменец – Подольской	"	– 28
"Киевской	"	– 61
"Кировоградской	"	– 15
"Львовской	"	– 203
"Николаевской	"	– 15

^{*} Підписано червоним олівцем.

^{*} Помилка, за підрахунками має бути "1430".

"Одесской	"	– 19
"Полтавской	"	– 16
"Ровенской	"	– 67
"Сталинской	"	– 43
"Станиславской	"	– 250
"Сумской	"	– 8
"Тернопольской	"	– 170
"Харьковской	"	– 44
"Херсонской	"	– 22
"Черниговской	"	– 20
"Черновицкой	"	– 42
"Закарпатской	"	– 44

В том числе:

Агентуры воевавших против СССР стран	– 50
Работников полиции	– 117
Немецких пособников	– 114
Участников мадьярских профашистских партий	– 1
Изменников родине и предателей	– 117
Участников ОУН – УПА	– 851
Прочий антисоветский элемент	– 189

За период с 1 по 15 марта вскрыто и ликвидировано – 130 антисоветских организаций и групп с количеством участников 749 человек, из них арестовано – 634, разрабатывается – 91, разыскивается – 24, в том числе групп ОУН – УПА – 123, по которым арестовано 579.

ЗАМ НАРКОМА ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал – лейтенант

(ДРОЗДЕЦКИЙ*)

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА МГБ СССР

тов. МЕРКУЛОВУ
тов. ОГОЛЬЦОВУ
тов. ФЕДОТОВУ

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА

о ходе очистки территории УССР от вражеского элемента.

За время с 15 по 31 марта 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 1754 чел.

В том числе:

По Ворошиловградской	области	– 55
"Винницкой	"	– 57
"Волынской	"	– 77
"Днепропетровской	"	– 43
"Дрогобычской	"	– 82
"Житомирской	"	– 26
"Запорожской	"	– 17
"Измаильской	"	– 4
"Каменец – Подольской	"	– 122
"Киевской	"	– 116
"Кировоградской	"	– 12
"Львовской	"	– 229
"Николаевской	"	– 44
"Одесской	"	– 26

* Дроздецкий Павло Григорович (1903 – 1979) – діяч радянських органів держбезпеки, у 1946 році заступник наркома (міністра) держбезпеки УРСР.

"Полтавской	"	– 36
"Ровенской	"	– 131
"Сталинской	"	– 26
"Станиславской	"	– 231
"Сумской	"	– 17
"Тернопольской	"	– 233
"Харьковской	"	– 65
"Херсонской	"	– 21
"Черниговской	"	– 21
"Черновицкой	"	– 15
"Закарпатской	"	– 48

В том числе:

Агентуры воевавших против СССР стран	– 134
Сотрудников жандармерии	– 7
Работников полиции	– 145
Немецких пособников	– 300
Участников мадьярских и чехословацких фашистских и профашистских партий	– 3
Изменников родине и предателей	– 180
Участников антисоветских формирований /из них ОУН – УПА – 938/.	– 947
Прочий антисоветский элемент	– 138

За период с 15 по 31 марта вскрыто и ликвидировано 238 антисоветских организаций и групп, по которым арестовано 997 человек, групп ОУН-УПА – 189, по которым арестовано 835.

Кроме того, по ранее вскрытым группам ОУН-УПА арестовано 62 человека.

За март месяц вскрыто и ликвидировано 5 резидентур немецких контрразведывательных органов, по которым арестовано 19 человек.

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-лейтенант

(САВЧЕНКО)*

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА МГБ СССР

тов. МЕРКУЛОВУ
тов. ОГОЛЬЦОВУ
тов. ФЕДОТОВУ

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА

о ходе очистки территории УССР от вражеского элемента.

За время с 1 по 15 апреля 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 1426 человек.

В том числе:

По Ворошиловградской	области	– 24
"Винницкой	"	– 30
"Волынской	"	– 59
"Днепропетровской	"	– 44
"Дрогобычской	"	– 86
"Житомирской	"	– 33
"Запорожской	"	– 23
"Измаильской	"	– 4
"Каменец-Подольской	"	– 58
"Киевской	"	– 83
"Кировоградской	"	– 21
"Львовской	"	– 192
"Николаевской	"	– 18
"Одесской	"	– 32

* Підпис синім чорнилом.

"Полтавской	"	– 31
"Ровенской	"	– 68
"Сталинской	"	– 41
"Станиславской	"	– 167
"Сумской	"	– 10
"Тернопольской	"	– 213
"Харьковской	"	– 62
"Херсонской	"	– 25
"Черниговской	"	– 22
"Черновицкой	"	– 33
"Закарпатской	"	– 47

В том числе:

Агентуры воевавших против СССР стран	– 103
Сотрудников жандармерии	– 4
Работников полиции	– 141
Немецких пособников	– 124
Участников мадьярских и чехословацких фашистских и профашистских партий	– 9
Изменников родине и предателей	– 171
Церковников и сектантов	– 2
Участников антисоветских формирований (из них ОУН – УПА – 678).	– 701
Прочий антисоветский элемент	– 171

За период с 1 по 15 апреля вскрыто и ликвидировано 114 антисоветских организаций и групп, с количеством участников – 663 человека, из них арестовано – 624, в том числе: групп ОУН – УПА – 88, с количеством участников 523 человека, из них арестовано – 484.

Кроме того, по ранее вскрытым антисоветским организациям и группам арестовано 14 человек.

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал- лейтенант

(САВЧЕНКО)*

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА МГБ СССР

тов. МЕРКУЛОВУ
тов. ОГОЛЬЦОВУ
тов. ФЕДОТОВУ

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА

о ходе очистки территории УССР от вражеского элемента.

За время с 15 по 30* апреля 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 1945[†] человек, в том числе:

По Тернопольской	области	– 211
"Ровенской	"	– 171
"Станиславской	"	– 140
"Киевской	"	– 123
"Львовской	"	– 113
"Дрогобычской	"	– 74
"Волынской	"	– 67
"Ворошиловградской	"	– 57
"Закарпатской	"	– 56
"Каменец – Подольской	"	– 52
"Днепропетровской	"	– 51
"Полтавской	"	– 50
"Харьковской	"	– 49

* Підписано синім олівцем.

† Виправлено від руки синім чорнилом.

Помилка, за підрахунками має бути 1545 осіб.

"Кировоградской	"	– 44
"Николаевской	"	– 43
"Одесской	"	– 40
"Сталинской	"	– 33
"Запорожской	"	– 31
"Сумской	"	– 30
"Житомирской	"	– 29
"Херсонской	"	– 29
"Измаильской	"	– 16
"Винницкой	"	– 14
"Черниговской	"	– 11
"Черновицкой	"	– 11

В том числе:

Агентуры воевавших против СССР стран	– 122
Работников полиции	– 200
Немецких пособников	– 142
Участников мадьярских и чехословацких фашистских и профашистских партий	– 9
Изменников родине и предателей	– 211
Церковников и сектантов	– 3
Участников антисоветских формирований (из них ОУН – УПА – 676).	– 688
Прочий антисоветский элемент	– 170

За период с 15 по 30 апреля с. г. вскрыто и ликвидировано 126 антисоветских организаций и групп, с количеством участников – 786 человека, из них арестовано – 524, разрабатывается 231, разыскивается 31, в том числе групп ОУН – УПА 81, с количеством участников 600 человек. Из них арестовано: 371, разрабатывается 198, разыскивается 31.

За апрель месяц вскрыто и ликвидировано 4 резидентуры немецких контрразведывательных органов, по которым арестовано 6 человек.

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал- лейтенант

(САВЧЕНКО)*

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА НКГБ СССР

тов. АБАКУМОВУ*
тов. ОГОЛЬЦОВУ*
тов. ФЕДОТОВУ*

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА
о ходе очистки территории УССР от вражеского элемента.

За время с 1 по 15 мая 1946 года, на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 869 человек, в том числе:

По Тернопольской	области	– 114
"Киевской	"	– 86
"Львовской	"	– 56
"К – Подольской	"	– 52
"Кировоградской	"	– 52
"Дрогобычской	"	– 43
"Станиславской	"	– 42
"Николаевской	"	– 37
"Херсонской	"	– 34
"Волынской	"	– 34

* Підписано червоним олівцем.

* Абакумов Віктор Семенович (1908 – 1954) – діяч радянських органів держбезпеки, у 1946 році міністр держбезпеки СРСР. Закреслено червоним олівцем.

"Черниговской	"	– 33
"Сталинской	"	– 30
"Полтавской	"	– 27
"Днепропетровской	"	– 26
"Житомирской	"	– 24
"Ровенской	"	– 23
"Харьковской	"	– 23
"Одесской	"	– 22
"Черновицкой	"	– 22
"Закарпатской	"	– 21
"Ворошиловградской	"	– 19
"Запорожской	"	– 18
"Сумской	"	– 14
"Винницкой	"	– 12
"Измаильской	"	– 5

В том числе:

Агентуры воевавших против СССР стран	– 66
Сотрудников жандармерии	– 1
Работников полиции	– 112
Немецких пособников	– 158
Изменников родине и предателей	– 87
Церковников и сектантов	– 3
Участников антисоветских формирований	– 370
/Из них ОУН – УПА – 280/.	
Прочий антисоветский элемент	– 75.

За период с 1 по 15 мая вскрыто и ликвидировано 104 антисоветских организаций и групп, с количеством участников 405 чел., из них арестовано – 305, в том числе: групп ОУН – УПА – 82, с количеством участников 314, из них арестовано – 215.

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал- лейтенант

(САВЧЕНКО)*

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА МГБ СССР

тов. АБАКУМОВУ
тов. ОГОЛЬЦОВУ
тов. ФЕДОТОВУ*

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА

о ходе очистки территории УССР от вражеского элемента.

За время с 15 по 31 мая 1946 года с. г на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР: – 1025 человек.

В том числе:

По Тернопольской	области	– 108
"Ровенской	"	– 106
"Львовской	"	– 100
"Киевской	"	– 68
"Волынской	"	– 53
"Закарпатской	"	– 47
"Каменец – Подольской	"	– 45
"Полтавской	"	– 45
"Дрогобычской	"	– 44
"Днепропетровской	"	– 44
"Житомирской	"	– 43

* Підписано червоним олівцем.

* Закреслено червоним олівцем.

"Ворошиловградской	"	– 41
"Кировоградской	"	– 37
"Станиславской	"	– 31
"Сталинской	"	– 28
"Харьковской	"	– 27
"Николаевской	"	– 25
"Херсонской	"	– 23
"Измаильской	"	– 20
"Одесской	"	– 19
"Черниговской	"	– 17
"Сумской	"	– 16
"Запорожской	"	– 16
"Винницкой	"	– 14
"Черновицкой	"	– 8

В числе арестованных:

Агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов	– 94
Сотрудников жандармерии	– 3
Работников полиции	– 151
Немецких пособников и предателей	– 265
Изменников родине	– 19
Участников антисоветских формирований*	– 470
(из них ОУН – УПА – 360)	
(Сектантов и церковников – 23).	
Прочего антисоветского элемента	– 23.

За период с 15 по 30 мая с. г. вскрыто и ликвидировано – 83 антисоветских организаций и группы с количеством участников – 536, из них арестовано – 804.

В том числе групп ОУН – УПА – 54, с количеством участников – 399, из них арестовано – 218.

За май месяц вскрыто и ликвидировано – 2 резидентуры немецких контрразведывательных органов, по которым арестовано 6 человек.

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал лейтенант

(САВЧЕНКО)*

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"

МОСКВА, Министерство Госбезопасности СССР –

тов. АБАКУМОВУ
тов. ОГОЛЬЦОВУ
тов. ФЕДОТОВУ*

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА

о ходе очистки территории УССР от вражеского элемента.

За время с 1 по 15 июня 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 898 чел.

В том числе:

По Волынской области		– 122
"Тернопольской обл.		– 118
"Львовской	"-	– 56
"Каменец – Подольской		– 55
"Ровенской	"-	– 45
"Харьковской	"-	– 43
"Полтавской	"-	– 40
"Житомирской	"-	– 35
"Сталинской	"-	– 34
"Николаевской	"-	– 33

*Подчеркнуто червоним олівцем

*Подчеркнуто червоним олівцем

*Підпис червоною ручкою

*Закреслено синім чорнилом

"Херсонской	"-	- 32
"Киевской	"-	- 31
"Кировоградской	"-	- 31
"Станиславской	"-	- 30
"Винницкой	"-	- 29
"Одесской	"-	- 27
"Днепропетровской	"-	- 25
"Дрогобычской обл.	"-	- 22
"Сумской	"-	- 21
"Черновицкой	"-	- 16
"Черниговской	"-	- 14
"Запорожской	"-	- 14
"Ворошиловградской	"-	- 13
"Измаильской	"-	- 8
"Закарпатской	"-	- 4

В числе арестованных:

агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов	- 57
Сотрудников полиции	- 111
Пособников и предателей	- 109
Изменников Родине	- 23
Участников антисоветских формирований	- 528
(в том числе ОУН – УПА 388 чел.)	
Прочего антисоветского элемента	- 70

За время с 1 по 15 июня с. г. вскрыто и ликвидировано – 44 антисоветских организаций и группы, по которым арестовано – 298 человек.

из них: – групп ОУН – УПА – 18. По ним арестовано – 212 человек.

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-лейтенант

(САВЧЕНКО)*

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА МГБ СССР –

тов. АБАКУМОВУ
" ОГОЛЬЦОВУ
"ФЕДОТОВУ

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА
о ходе очистки территории УССР от вражеского элемента.

За время с 15 по 30 июня 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР 916 человек, в том числе:

По Тернопольской области	"	- 150
"Ровенской	"	- 70
"Винницкой	"	- 69
"Дрогобычской	"	- 66
"Киевской	"	- 54
"Львовской	"	- 54
"Каменец – Подольской	"	- 38
"Херсонской	"	- 34
"Кировоградской	"	- 32
"Станиславской	"	- 30
"Николаевской	"	- 29
"Житомирской	"	- 29
"Днепропетровской	"	- 28
"Сумской	"	- 26
"Черновицкой	"	- 24
"Сталинской	"	- 22
"Одесской	"	- 22

* Підписано синім олівцем.

"Ворошиловградской	"	– 20
"Харьковской	"	– 19
"Волынской	"	– 19
"Полтавской	"	– 17
"Измаильской	"	– 17
"Запорожской	"	– 16
"Черниговской	"	– 16
"Закарпатской	"	– 15
<u>В числе арестованных:</u>		
Агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов		– 127.
Сотрудников жандармерии		– 2
" полиции.		– 98
Пособников и предателей		– 167
Изменников родине		– 29
Участников антисоветских формирований		– 390
/в том числе ОУН – УПА 323/		
Прочего антисоветского элемента		– 103.

За время с 15 по 30 июня с. г. вскрыто и ликвидировано 87 антисоветских организаций и групп, по которым арестовано – 320, из них групп ОУН – УПА – 58, по которым арестовано – 227.

За июнь месяц вскрыто и ликвидировано 6 резидентур румынских и немецких контрразведывательных органов, по которым арестовано – 9 человек.

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-лейтенант

/САВЧЕНКО*

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА МГБ СССР –

тов. АБАКУМОВУ
тов. ОГОЛЬЦОВУ
тов. ФЕДОТОВУ*

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА
о ходе очистки территории УССР от вражеского элемента.

За время с 1 по 15 июля 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР 686 человек, в том числе: –

По Тернопольской области		– 81
"Киевской	"	– 47
"Волынской	"	– 42
"Львовской	"	– 39
"Кировоградской	"	– 37
"Винницкой	"	– 34
"Дрогобычской	"	– 34
"Херсонской	"	– 32
"Николаевской	"	– 32
"Днепропетровской	"	– 31
"Станиславской	"	– 29
"Житомирской	"	– 27
"Сталинской	"	– 26
"Ровенской	"	– 25
"Сумской	"	– 23
"Каменец – Подольской	"	– 22
"Запорожской	"	– 21
"Закарпатской	"	– 18
"Полтавской	"	– 15
"Ворошиловградской	"	– 14
"Измаильской	"	– 14
"Черновицкой	"	– 13
"Одесской	"	– 12

* Підписано синім олівцем.

* Закреслено фіолетовим чорнилом.

"Черниговской	"	– 11
"Харьковской	"	– 7

В числе арестованных:

Агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов	– 62.
Сотрудников жандармерии	– 2
Сотрудников полиции.	– 109
Пособников и предателей	– 129
Изменников родине	– 22
Участников антисоветск. формирований	– 252
/в том числе ОУН – УПА 214/	
Прочий антисоветский элемент	– 110

За время с 1 по 15 июля с. г. вскрыто и ликвидировано 51 антисоветских организаций и групп по которым арестовано – 165, из них групп ОУН – УПА – 39, по которым арестовано – 127.

ЗАМ^{*}МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-лейтенант

/САВЧЕНКО^{*}

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА МГБ СССР –

тов. АБАКУМОВУ^{*}
тов. ОГОЛЬЦОВУ^{*}
тов. ФЕДОТОВУ

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА

о ходе очистки территории УССР от вражеского элемента.

За время с 15 по 31 июля^{*} 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 854 человека.

В том числе:

По Ровенской области		– 137
"Тернопольской	"	– 75
"Киевской	"	– 64
"Станиславской	"	– 52
"Черновицкой	"	– 50
"Житомирской	"	– 42
"Волынской	"	– 40
"Ворошиловградской	"	– 37
"Дрогобычской	"	– 36
"Сталинской	"	– 33
"Львовской	"	– 31
"Херсонской	"	– 30
"Одесской	"	– 28
"Полтавской	"	– 27
"Винницкой	"	– 25
"Днепропетровской	"	– 25
"Каменец – Подольской	"	– 23
"Запорожской	"	– 20
"Николаевской	"	– 18
"Сумской	"	– 18
"Кировоградской	"	– 13
"Измаильской	"	– 8
"Харьковской	"	– 8
"Черниговской	"	– 8
"Закарпатской	"	– 6

^{*}Дописано червоним олівцем.
^{*}Підписано червоним олівцем.
^{*}Закреслено синім чорнилом.
^{*}Підкреслено синім чорнилом.

В числе арестованных:	
Агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов	– 76
Сотрудников жандармерии	– 9
Сотрудников полиции.	– 98
Пособников и предателей	– 193
Изменников родине	– 8
Участников антисоветских формирований, /в том числе ОУН – УПА 334/	– 393
Прочего антисоветского элемента	– 77

За время с 15 по 31 июля с. г. вскрыто и ликвидировано 50 антисоветских организаций и групп, по которым арестовано 221, из них групп ОУН – УПА 21, по которым арестовано – 162.

Кроме того, по ранее вскрытым антисоветским организациям и группам арестовано 37 человек.

За июль месяц вскрыто и ликвидировано 3 резидентуры румынских и немецких контрразведывательных органов по которым арестовано – 6 человек.

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-лейтенант

/САВЧЕНКО/

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА, МГБ СССР –

тов. АБАКУМОВУ
тов. ОГОЛЬЦОВУ
тов. ФЕДОТОВУ

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА
о ходе изъятия вражеского элемента на территории УССР.

За время с 1 по 15 августа 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 566 человек.

В том числе:

По Тернопольской области		– 80
"Ровенской	"	– 43
"Волынской	"	– 36
"Киевской	"	– 35
"К – Подольской	"	– 34
"Черновицкой	"	– 33
"Сталинской	"	– 26
"Житомирской	"	– 26
"Кировоградской	"	– 26
"Закарпатской	"	– 23
"Днепропетровской	"	– 22
"Херсонской	"	– 21
"Станиславской	"	– 19
"Сумской	"	– 19
"Николаевской	"	– 18
"Измаильской	"	– 16
"Полтавской	"	– 15
"Одесской	"	– 12
"Дрогобычской	"	– 11
"Запорожской	"	– 10
"Харьковской	"	– 10
"Львовской	"	– 9
"Винницкой	"	– 9
"Ворошиловградской	"	– 8
"Черниговской	"	– 5

* Підписано синім олівцем

* Закреслено коричневим олівцем

* Так в оригіналі

В числе арестованных –	
агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов	– 47
официальных сотрудников немецких контрразведывательных органов	– 101
Пособников и предателей	– 67
Изменников родине	– 9
Участников антисоветских формирований, /в том числе ОУН – УПА 197/	– 282
Прочий антисоветский элемент	– 60.

За время с 1 по 15 августа с. г. вскрыто и ликвидировано – 38 антисоветских организаций и групп, по которым арестовано – 163 чел., из них групп ОУН – УПА 27, по которым арестовано – 99 чел.

Кроме того, по ранее вскрытым антисоветским организациям и группам арестовано 37 человек.

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-лейтенант

/САВЧЕНКО/

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА по "ВЧ"
МОСКВА, МГБ Союза ССР –

тов. АБАКУМОВУ
тов. ОГОЛЬЦОВУ
тов. ФЕДОТОВУ

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА
о ходе из'ятия вражеского элемента на территории УССР.

За время с 15 по 31 августа 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 691 человек, в том числе:

По Житомирской области		–66
"Киевской	"	– 63
"Тернопольской	"	– 47
"Волынской	"	– 44
"Ровенской	"	– 40
"Ворошиловградской	"	– 38
"Кировоградской	"	– 35
"Днепропетровской	"	– 34
"Одесской	"	– 30
"Львовской	"	– 28
"Сталинской	"	– 27
"Полтавской	"	– 26
"Николаевской	"	– 23
"Черниговской	"	– 22
"Черновицкой	"	– 22
"Винницкой	"	– 21
"К – Подольской	"	– 21
"Сумской	"	– 21
По Запорожской области		– 19
"Дрогобычской	"	– 16
"Херсонской	"	– 16
"Харьковской	"	– 13
"Закарпатской	"	– 11
"Станиславской	"	– 4
"Измаильской	"	– 4

В числе арестованных –	
агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов	– 87
Официальных сотрудников немецких контрразведывательных органов	– 118
Пособников и предателей	– 167
Изменников Родине	– 37

Участников антисоветских формирований, (в том числе участников ОУН – УПА – 145)	– 220
Прочий антисоветский элемент	– 62

За время с 15 по 31 августа с. г. вскрыто и ликвидировано – 41 антисоветских организаций и групп, по которым арестовано 178 человек, из них групп ОУН – УПА 28, по которым арестовано – 122 человека.

По ранее вскрытым и ликвидированным резидентурам немецких и румынских контрразведывательных органов арестовано 26 человек

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-лейтенант

/САВЧЕНКО/

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА, МГБ СССР –

тов. АБАКУМОВУ^{*}
тов. ОГОЛЬЦОВУ^{*}
тов. ПИТОВРАНОВУ^{*}

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА
о ходе изъятия вражеского элемента на территории УССР.

За время с 1 по 15 сентября 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 449 человек: в том числе:

По Тернопольской области		– 35
"Волынской	"	– 33
"Житомирской	"	– 30
"Киевской	"	– 26
"Кировоградской	"	– 25
"Полтавской	"	– 25
"Днепропетровской	"	– 23
"Херсонской	"	– 23
"Одесской	"	– 22
"Сталинской	"	– 22
"Черновицкой	"	– 19
По Черниговской области		– 18
"Винницкой	"	– 17
"Харьковской	"	– 16
"Сумской	"	– 15
"Львовской	"	– 15
"Закарпатской	"	– 14
"Ровенской	"	– 13
"Ворошиловградской	"	– 12
"Николаевской	"	– 11
"К-Подольской	"	– 10
"Запорожской	"	– 9
"Дрогобычской	"	– 7
"Станиславской	"	– 5
"Измаильской	"	– 4

В числе арестованных:		
агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов		– 36
официальных сотрудников немецких и румынских контрразведывательных органов		– 123
пособников и предателей		– 87
изменников Родине		– 16

^{*}Підписано синім олівцем

^{*}Закреслено коричневим олівцем.

^{*}Пітовранов Євгеній Петрович (1915 – 1999) – діяч радянських органів держбезпеки, з червня 1946 року начальник Другого головного управління МДБ СРСР.

^{*}Так в оригіналі.

Участников антисоветских формирований	– 124
(в том числе ОУН – УПА 108)	
Прочего антисоветского элемента	– 63

За время с 1 по 15 сентября с. г. вскрыто и ликвидировано антисоветских организаций и групп – 21, по которым арестовано 112 человек, из них групп ОУН – УПА – 17, по которым арестовано – 101 человек.

Кроме того, по ранее вскрытым и ликвидированным антисоветским организациям и группам арестовано 18 человек.

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-лейтенант

(САВЧЕНКО)*

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА, МГБ СССР –

тов. АБАКУМОВУ
тов. ОГОЛЬЦОВУ*
тов. ПИТОВРАНОВУ

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА

о ходе из'ятия вражеского элемента на территории УССР.

За время с 15 по 30 сентября 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 465 человек: в том числе:

По Житомирской области	– 38
"Киевской	– 34
"Кировоградской	– 33
"Ровенской	– 33
"Тернопольской	– 28
"Сталинской	– 26
"Винницкой	– 24
"Днепропетровской	– 24
"Черновицкой	– 23
"Ворошиловградской	– 18
"Каменец – Подольской	– 18
"Сумской	– 16
"Херсонской	– 16
"Волынской	– 15
"Дрогобычской	– 14
"Полтавской	– 14
"Запорожской	– 13
"Станиславской	– 13
"Черниговской	– 13
"Харьковской	– 11
"Николаевской	– 10
"Одесской	– 10
"Львовской	– 9
"Измаильской	– 9
"Закарпатской	– 3

В числе арестованных:

Агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов	– 41
Официальных сотрудников немецких и румынских контрразведывательных органов	– 88
Пособников и предателей	– 155
Изменников родине	– 7
Участников антисоветских формирований /в том числе ОУН – УПА 107/	– 136
Прочего антисоветского элемент	– 38

За время с 15 по 30 сентября с. г. вскрыто и ликвидировано антисоветских организаций и групп 22, по которым арестовано 100 человек, из них групп ОУН – УПА – 12, по которым арестовано – 87 человек.

* Підписано червоним олівцем.

* Закреслено синім чорнилом.

* Так в оригіналі.

За сентябрь месяц вскрыта и ликвидирована I резидентура немецкого контрразведывательного органа, по которой арестовано 2 человека.

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-лейтенант

/САВЧЕНКО/

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА, МГБ СССР

тов. АБАКУМОВУ
тов. ПИТОВРАНОВУ

ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА

о ходе изъятия вражеского элемента на территории УССР.

За время с 1 по 15 октября 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 382 человека, в том числе:

По Тернопольской области		– 38
"Житомирской	"	– 37
"Киевской	"	– 28
"Волынской	"	– 26
"Днепропетровской	"	– 24
"Кировоградской	"	– 22
"Сталинской	"	– 21
"Дрогобычской	"	– 18
"Каменец – Подольской	"	– 18
"Херсонской	"	– 16
"Ровенской	"	– 15
"Черновицкой	"	– 14
"Полтавской	"	– 14
"Станиславской	"	– 13
"Львовской	"	– 12
"Винницкой	"	– 11
"Ворошиловградской	"	– 8
"Запорожской	"	– 8
"Сумской	"	– 8
"Харьковской	"	– 8
"Черниговской	"	– 6
"Одесской	"	– 5
"Закарпатской	"	– 4
"Измаильской	"	– 4
"Николаевской	"	– 4

В числе арестованных:

Агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов	– 27
Официальных сотрудников немецких и румынских контрразведывательных карательных органов	– 88
Пособников и предателей	– 110
Изменников Родине	– 10
Участников мадьярских и чехословацких фашистских и профашистских партий	– 3
Участников антисоветских формирований /в том числе ОУН – УПА 104/	– 129
Прочего антисоветского элемент	– 44

За время с 1 по 15 октября с. г. вскрыто и ликвидировано антисоветских организаций и групп – 23, по которым арестовано 80, из них групп ОУН – УПА – 18, по которым арестовано – 55 человек.

ЗАМ. МИНИСТРА ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-майор

/ПОПЕРЕКА/

* Підписано синім олівцем.
* Так в оригіналі.

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНОЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА, МГБ СССР –тов. АБАКУМОВУ
тов. ПИТОВРАНОВУДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА
о ходе изъятия вражеского элемента на территории УССР.

За время с 15 по 31 октября 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР 494 человек, в том числе:

По Тернопольской области	– 48
"Волынской области	– 40
"Житомирской области	– 34
"Ровенской области	– 32
"Сумской области	– 29
"Киевской области	– 29
"Львовской области	– 28
"Дрогобычской области	– 27
"Станиславской области	– 26
"Ворошиловградской области	– 24
"Сталинской области	– 23
"Николаевской области	– 21
"Черновицкой области	– 20
"Одесской области	– 18
"Днепропетровской области	– 14
"Запорожской области	– 12
"Измаильской области	– 11
"Херсонской области	– 11
"Кировоградской области	– 10
"Каменец – Подольской области	– 8
"Полтавской области	– 8
"Закарпатской области	– 7
"Харьковской области	– 6
"Винницкой области	– 4
"Черниговской области	– 4

В числе арестованных:	
Агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов	– 53
Официальных сотрудников немецких и румынских контрразведывательных и карательных органов	– 79
Пособников и предателей	– 78
Изменников родине	– 13
Участников мадьярских и чехословацких фашистских и профашистских партий	– 3
Участников антисоветских формирований (в том числе ОУН – УПА 166)	– 122
Прочего антисоветского элемента	– 47

За время с 15 по 31 октября с. г. вскрыто и ликвидировано антисоветских организаций и групп 35, по которым арестовано 134 человека, из них: групп ОУН – УПА 21, по которым арестовано – 85.

Кроме того, по ранее вскрытым и ликвидированным антисоветским организациям и группам арестовано 8 человек.

За октябрь месяц вскрыто и ликвидировано 3 резидентуры немецких контрразведывательных органов, по которым арестовано 5 человек.

ЗАМ. МИНИСТРА ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-майор

/ПОПЕРЕКА*

* Поперека Михайло Степанович (1910 – 1982) – діяч радянських органів держбезпеки, з липня 1946 року заступник міністра держбезпеки УРСР.

* Підписано синім олівцем.

* Так в оригіналі.

* Підписано синім олівцем.

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО**ЗАПИСКА ПО "ВЧ"**

МОСКВА, МГБ Союза ССР –

тов. АБАКУМОВУ
тов. ПИТОВРАНОВУ**ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА**

о ходе изъятия вражеского элемента на территории УССР.

За время с 1 по 15 ноября 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 469 человек, в том числе:

По Ровенской области		– 54
по Волынской	"	– 50
по Дрогобычской	"	– 36
по Львовской	"	– 34
по Черновицкой	"	– 29
по Сталинской	"	– 24
по Житомирской	"	– 23
по Днепропетровской	"	– 21
по Ворошиловградской	"	– 19
по Киевской	"	– 19
по Тернопольской	"	– 17
по Закарпатской	"	– 16
по Станиславской	"	– 14
по Кировоградской	"	– 14
по Харьковской	"	– 13
по Херсонской	"	– 13
по Сумской	"	– 13
по Одесской	"	– 11
по Николаевской	"	– 10
по Запорожской	"	– 10
по Винницкой	"	– 9
по Черниговской	"	– 6
по Каменец-Подольской	"	– 6
по Полтавской	"	– 5
по Измаильской	"	– 3

В числе арестованных:

Агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов	– 35
Официальных сотрудников немецких и румынских контрразведывательных органов	– 76
Пособников и предателей	– 71
Изменников Родине	– 6
Участников антисоветских формирований (в том числе ОУН – УПА 168)	– 205
Прочего антисоветского элемента	– 74

За время с 1 по 15 ноября с. г. вскрыто и ликвидировано антисоветских организаций и групп – 26, по которым арестовано 167 человек, из них групп ОУН – УПА – 18, по которым арестовано – 134 чел.

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-лейтенант

(САВЧЕНКО)*

*Так в оригіналі.

*Підпис червоним олівцем.

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНОЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА, МГБ СОЮЗА ССРтов. АБАКУМОВУ
тов. ПИТОВРАНОВУДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА
о ходе изъятия вражеского элемента на территории УССР.

За время с 15 по 30 ноября 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 469 человек: в том числе:

По Дрогобычской области		– 58
"Тернопольской	"	– 37
"Киевской	"	– 36
"Волынской	"	– 31
"Ровенской	"	– 30
"Житомирской	"	– 27
"Станиславской	"	– 26
"Черновицкой	"	– 25
"Полтавской	"	– 24
"Сумской	"	– 20
"Черниговской	"	– 16
"Сталинской	"	– 15
"Николаевской	"	– 15
"Днепропетровской	"	– 13
"Кировоградской	"	– 13
"Каменец – Подольской	"	– 13
"Херсонской	"	– 12
"Ворошиловградской	"	– 11
"Измаильской	"	– 10
"Запорожской	"	– 9
"Харьковской	"	– 9
"Львовской	"	– 8
"Одесской	"	– 5
"Винницкой	"	– 3
"Закарпатской	"	– 3

В числе арестованных:

Агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов	– 31
Официальных сотрудников немецких и румынских контрразведывательных и карательных органов	– 75
Пособников и предателей	– 92
Изменников Родине	– 13
Участников чехословацкой фашистской партии	– 1
Участников антисоветских формирований (в том числе ОУН – УПА 167)	– 210
Прочего антисоветского элемента	– 47

За время с 15 по 30 ноября с. г. вскрыто и ликвидировано антисоветских организаций и групп 31, по которым арестовано 128 человек, из них групп ОУН – УПА – 26, по которым арестовано – 94.

Кроме того, по ранее вскрытым и ликвидированным антисоветским организациям и группам арестовано 41 чел.

За ноябрь месяц вскрыто и ликвидировано 3 резидентуры немецких контрразведывательных органов, по которым арестовано 3 человека.

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-лейтенант

/САВЧЕНКО/

* Так в оригіналі.

* Підписано коричневим олівцем.

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО**ЗАПИСКА ПО "ВЧ"**
МОСКВА, МГБ СССР –тов. АБАКУМОВУ
тов. ПИТОВРАНОВУ**ДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА**
о ходе изъятия вражеского элемента на территории УССР.

За время с 1 по 15 декабря 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 341 человек.

По Ровенской области	– 36	чел.
По Тернопольской области	– 30	"
По Волынской области	– 25	"
По Станиславской области	– 25	"
По Дрогобычской области	– 19	"
По Киевской области	– 18	"
По Полтавской области	– 18	"
По Житомирской области	– 17	"
По Кировоградской области	– 15	"
По Черниговской области	– 15	"
По Ворошиловградской области	– 14	"
По Днепропетровской области	– 12	"
По Черновицкой области	– 10	"
По Херсонской области	– 9	"
По Сумской области	– 9	"
По Сталинской области	– 9	"
По Измаильской области	– 9	"
По Запорожской области	– 9	"
По Закарпатской области	– 8	"
По Львовской области	– 8	"
По Одесской области	– 7	"
По Николаевской области	– 6	"
По Каменец-Подольской области	– 5	"
По Харьковской области	– 4	"
По Винницкой области	– 4	"

В числе арестованных:

Агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов	– 24
Официальных сотрудников немецких и румынских контрразведывательных и карательных органов	– 56
Пособников и предателей	– 49
Изменников родине	– 3
Участников чехословацкой фашистской партии	– 1
Участников антисоветских формирований	– 158
в том числе:	
ОУН – УПА	– 125
Прочего антисоветского элемента	– 50

За время с 1 по 15 декабря с. г. вскрыто и ликвидировано антисоветских организаций и групп 32, по которым арестовано 94 человек, из них групп ОУН – УПА 16, по которым арестовано – 71 человек.

ЗАМ. МИНИСТРА ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-майор

(ПОПЕРЕКА)*

*Так в оригіналі.

Підписано коричневим олівцем.

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНОЗАПИСКА ПО "ВЧ"
МОСКВА, МГБ СССРтов. АБАКУМОВУ
тов. ПИТОВРАНОВУДВУХНЕДЕЛЬНАЯ СВОДКА
о ходе из'ятия* вражеского элемента на территории УССР.

За время с 15 по 31 декабря 1946 года на территории Украины арестовано по линии 2 Управления МГБ УССР – 441 человек, в том числе:

По Дрогобычской области	– 67
По Киевской области	– 58
По Житомирской области	– 49
По Ровенской области	– 38
По Черновицкой области	– 29
По Львовской области	– 24
По Станиславской области	– 19
По Черниговской области	– 18
По Каменец-Подольской области	– 15
По Днепропетровской области	– 14
По Запорожской области	– 12
По Кировоградской области	– 12
По Николаевской области	– 11
По Полтавской области	– 11
По Сумской области	– 11
По Тернопольской области	– 11
По Волынской области	– 10
По Ворошиловградской области	– 8
По Харьковской области	– 6
По Сталинской области	– 5
По Винницкой области	– 3
По Закарпатской области	– 3
По Измаильской области	– 3
По Одесской области	– 3
По Херсонской области	– 1

В числе арестованных:

Агентуры иностранных разведывательных и контрразведывательных органов	– 26
Официальных сотрудников немецких и румынских контрразведывательных и карательных органов	– 77
Пособников и предателей	– 82
Изменников родине	– 8
Участников мажарских чехословаких* фашистских и профашистских партий	– 2
Участников антисоветских формирований	– 192
в том числе ОУН – УПА	– 163
Прочего антисоветского элемента	– 54

За время с 15 по 31 декабря 1946 года: вскрыто и ликвидировано антисоветских организаций и групп 30, по которым арестовано 160 человек, из них групп ОУН – УПА 26, по которым арестовано – 136 человек.

Кроме того, по ранее вскрытым и ликвидированным антисоветским организациям и группам арестовано 11 человек.

В декабре 1946 г. вскрыта и ликвидирована одна резидентура немецкой контрразведки, по которой арестовано 3 человека.

МИНИСТР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УССР
Генерал-лейтенант

(САВЧЕНКО)*

Галузевий державний архів Служби безпеки України (ГДА СБУ), ф. 16, оп. 7, спр. 9, арк. 1-49.
Оригінал. Машинопис.

*Так в оригіналі.

*Так написано в оригіналі.

*Підписано синім олівцем

Джерела та література

1. Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО України), ф. 1, оп. 16, спр. 31.
2. Гогун А. Между Гитлером и Сталиным. Украинские повстанцы. – СПб.: Издательский дом "Нева", 2004. – 416 с.
3. Літопис УПА. Нова серія. – Т. 5. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС-МВС, МДБ-КДБ. 1943 – 1959. Книга друга: 1946 – 1947 / Упоряд. А.Кентій, В.Лоцицький, І.Павленко. – К. – Торонто: Видавництво "Літопис УПА", 2002. – 576 с.
4. Кентій А.В. Антикомуністичний опір ОУН і УПА у післявоєнний період (1946 – 1956) // Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія / [Дзьобак В.В., Ільющин І.І., Касьянов Г.В., Кентій А.В., Кульчицький С.В. та ін.; від. ред. С.В. Кульчицький]. – К.: Наукова думка, 2005. – 496 с.
5. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 23, спр. 2884.
6. Десять буремних літ. Західноукраїнські землі у 1944 – 1953 рр. Нові документи і матеріали / Зібрав і упорядкував В. Сергійчук. – К.: Дніпро, 1998. – 944 с.
7. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 23, спр. 2959.
8. Літопис УПА. Нова серія. – Т. 3. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: директивні документи ЦК Компартії України 1943 – 1959 / Упоряд. О.Вовк, І.Павленко, Ю.Черненко. – К. – Торонто: Видавництво "Літопис УПА", 2001. – 652 с.
9. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 23, спр. 4964.
10. Галузевий державний архів Служби безпеки України, ф. 16, оп. 7, спр. 9.

References

1. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv hromadskykh obednan Ukrainiy (TsDAHO Ukrainy), fond 1, opys 16, sprava 31.
2. GOGUN, A. (2004) *Mezhdru Hitlerom i Stalinyum. Ukrainskie povstantsy*. Sankt-Peterburg: Izdatelskii dom "Neva".
3. KENTII, A., LOZYTYSKYI, V., PAVLENKO, I. (Eds.) (2002) *Litopys UPA*. Nova serija, tom 5. Borotba proty UPA i natsionalistychnoho pidpillia: informatsiini dokumenty TsK KP(b)U, obkomiv partii, NKVS-MVS, MDB-KDB. 1943 – 1959. Knyha druha: 1946 – 1947. Kyiv – Toronto: Vydavnytstvo "Litopys UPA".
4. KENTII, A. (2005) *Antykomunistychnyi opir OUN i UPA u pislivoenniy period (1946 – 1956)*. In: KULCHYTSKYI, S.V. (Ed.) *Organizatsiia ukrainskykh natsionalistiv i Ukrainka povstanska armii*. Kyiv: Naukova dumka.
5. TsDAHO Ukrainy, fond 1, opis 23, sprava 2884.
6. SERHIICHUK, V. (Ed.) (1998) *Desiat buremnykh lit. Zakhidnoukrainski zemli u 1944 – 1953 rokakh. Novi dokumenty i materialy*. Kyiv: Dnipro.
7. CDAHO Ukrainy, fond 1, opys 23, sprava 2959.
8. VOVK, O., PAVLENKO, I., CHERNENKO, Yu. (Eds.) (2001) *Litopys UPA*. Nova serija, tom 3. Borotba proty UPA i natsionalistychnoho pidpillia: dyrektyvni dokumenty TsK Kompartii Ukrainy 1943 – 1959. Kyiv – Toronto: Vydavnytstvo "Litopys UPA".
9. TsDAHO Ukrainy, fond 1, opys 23, sprava 4964.
10. Haluzevyi derhavnyi arkhiv Sluzhby bezpeky Ukrainy, fond 16, opys 7, sprava 9.

Надійшла до редколегії 23.06.16

I. Patryliak, Doctor of History, Professor,
O. Liapina, Ph.D. in History, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

SUPPRESSION OF RESISTANCE: "ELIMINATION" ("PURGING") OF TERRITORY OF UKRAINE BY SOVIET INSTITUTIONS OF STATE SECURITY IN 1946 BY LANGUAGE OF DOCUMENTS

The document selection proposed to readers is a biweekly Reports by Second Department of the People's Commissariat of State Security – the Ministry of State Security of the USSR for 1946 about mopping-up operation against the so-called hostile elements in Ukraine. In 2009 the materials were declassified by the Security Service of Ukraine and kept in the department archive. The publication contains 24 documents with almost identical structure. Each document consists of list of districts (with mentioned quantity of arrested during two weeks on district area), registry with provided statistic regarding "criminal" categories (Ukrainian rebels movement participants, enemy agencies, bourgeois party participants etc.) and summary paragraph with information about detected organized groups with special attention on the Organization of Ukrainian Nationalists secret structure and the Ukrainian Insurgent Army subunits disclosure. Research of the published documents indicate that during 1946 Second Department PCSS-MSS (People's commissariat of state security – ministry of state security) arrested 21 756 people in Ukraine. More than 53% of prisoners came from the territories annexed by USSR between 1939 and 1945, more than 45% of detainees were accused of involvement in illegality Organization of Ukrainian Nationalists or units of the Ukrainian Insurgent Army, more than 42% of detainees were charged a collaboration with the Germans, Romanians and Hungarians during the Second World War. More than 54% of arrests occurred in the first four months in 1946, when the extensive operations, known as "Big blockade", were carried out against the Organization of Ukrainian Nationalists and Ukrainian Insurgent Army in the western regions of Ukraine.

Keywords: the People's Commissariat of State Security, the Ministry of State Security, the Organization of Ukrainian Nationalists, the Ukrainian Insurgent Army, report, mopping-up, district.

УДК 415.8:061.235(430=161.2)

М. Срібняк, студ.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ДРАМАТИЧНЕ ТОВАРИСТВО В ТАБОРІ ФРАЙШТАДТ (АВСТРО-УГОРЩИНА): ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ

У статті проаналізовано зміст статуту Драматичного товариства імені Івана Котляревського табору полонених українців у Фрайштадті (Австро-Угорщина) протягом Першої світової війни. Статут складається з XII розділів, які у свою чергу поділяються на параграфи (загалом 43). Цей документ описує правила, за якими діяло товариство, зокрема обрання на посади, обов'язки дійсних членів і членів-співробітників, порядок проведення вистав і внесення коштів. Важливу роль у діяльності Драматичного товариства відігравав Союз Визволення України, завдяки якому першопочатково надавалася матеріальна допомога в організації театральних вистав, виборі літератури, декорації та реквізиту.

Полонені, які брали участь у виставах, мали покращені умови життя у порівнянні з іншими таборянами, зокрема могли за дозволом покидати табір на деякий час, користуватися теоретичною літературою у бібліотеці товариства, у зв'язку з участю у виставах звільнялися від примусових робіт. Членство надавалося за порукою двох дійсних представників, і в разі обрання Радою товариства члени повинні були дотримуватися статуту, брати участь у виставах або їх організації та внесення коштів.

Перелік адміністративних посад Драматичного товариства ім. І. Котляревського складався з голови, першого і другого заступників, писаря, адміністратора майна, скарбника, впорядника, делегата Просвітнього Відділу, гардеробника, реквізитора, "буфетчика", режисер. Обсяг їх повноважень визначалася Радою товариства і загальними зборами, що обговорювали адміністративні та артистичні питання. Статут Драматичного товариства ім. І. Котляревського відображає важливу частину життя полонених українців в Австро-Угорщині, що дозволяє здійснити вичерпний аналіз культурно-мистецького життя українського народу періоду Першої світової війни.

Ключові слова: драматичне товариство, полонені, театр, табір, Фрайштадт.

Перша світова війна занурила Європу у буремні події, які змінили плін історії, кардинально перерозподілили сфери впливу провідних країн Європи і внесли

розлад у хід історичного розвитку багатьох держав. Але, одночасно, для бездержавної України війна створила шанси для виборення державності. Завдяки до-